

Πανεπιστήμια: Η αναζήτηση της χαμένης τιμής

Της **ΑΝΝΑΣ ΑΝΔΡΙΤΣΑΚΗ**

Αν η διαπίστωση των αδυναμιών του ελληνικού Πανεπιστημίου ήταν ο ένας άξονας, γύρω από τον οποίο κινήθηκε το συνέδριο που διοργάνωσε το Κέντρο Ευρωπαϊκού Συνταγματικού Δικαίου για το «ρόλο του Πανεπιστημίου στον 21ο αιώνα», τότε ο δεύτερος άξονας στοιχειοθετήθηκε από τη σύσσωμη διατύπωση για την ανάγκη στήριξής του, ειδικά κατά τη δεύτερη και τελευταία μέρα της διοργάνωσης, προχθές Πέμπτη, στο Ινστιτούτο Γκέτε, όπου συζητήθηκαν η αλλαγή του νόμου-πλαίσιο, η προοπτική των ιδιωτικών πανεπιστημίων κ.ά.

Είτε ως «προσαρμογή στο νέο ανταγωνιστικό περιβάλλον» είτε ως «χειραφέτηση» ή ακόμη και ως «αναζήτηση της χαμένης τιμής», η λύση της στήριξης του δημόσιου Πανεπιστημίου κρίθηκε επιβεβλημένη απ' όλους όσοι κλήθηκαν να καταθέσουν άποψη και γνώση, πανεπιστημιακοί, εκπρόσωποι φορέων, πολιτικοί. Από τον Ευάγγελο Βενιζέλο, που επιμένει ότι «το Σύνταγμα είναι το τελευταίο πρόβλημα», χαρακτηρίζοντας, μάλιστα, την όποια συζήτηση «πνευματικό επαρχιωτισμό», μέχρι τον Στέφανο Μάνο, που επανέλαβε τις θέσεις του για τον «κρατικό συγκεντρωτισμό και αυταρχισμό», αλλά και από τους ίδιους τους πανεπιστημιακούς, που επιδόθηκαν σε σκληρή αυτοκριτική, το δημόσιο Πανεπιστήμιο προσδιορίστηκε, με τον ένα ή τον άλλο τρόπο, ως αναγκαίο δεδομένο για την Ανώτατη Εκπαίδευση.

Από την άλλη, αν οι προτάσεις για την ανόρθωση του Πανεπιστημίου ήταν πολλές, έστω και αντικρουόμενες, οι απαντήσεις στα εύλογα ερωτήματα για τα ιδιωτικά πανεπιστήμια δεν βρέθηκαν (πώς, από ποιους, με την άδεια τίνος). «Ας μας πουν οι πολιτικοί τι εννοούν όταν λένε "θ' αλλάξουμε το άρθρο 16 του Συντάγματος"», ρώτησε ο καθηγητής και τ. πρόεδρος Γιάννης Πανούσης. «Ελα ντε;», απάντησε χαρακτηριστικά ο κ. Βενιζέλος, παραπέμποντας για ακόμη μία φορά στη δυνατότητα ίδρυσης ιδιωτικών πανεπιστημίων ακόμη και με ισχύουσες διατάξεις και εστιάζοντας στο βασικό πρόβλημα του πανεπιστημίου, αυτό της «χειραφέτησης».

Υπεραπλουστευμένη, χαρακτήρισε ο Στέφανος Μάνος την άποψη ότι τα ιδιωτικά θα λύσουν προβλήματα, αν και τασσόμενος ο ίδιος υπέρ της αναθεώρησης. Όπως τόνισε «αυτό είναι λάθος, αν δεν μπορέσει το δημόσιο Πανεπιστήμιο ν' αντεπεξέλθει στο νέο ανταγωνιστικό περιβάλλον», άποψη που συμμερίζονται πολλοί πανεπιστημιακοί και η οποία ταυτίζεται με τη δήλωση του τ. πρόεδου του Πανεπιστημίου Αθηνών, Μ. Σταθόπουλου, πως «είναι μύθος αυτό που ευαγγελίζονται πολλοί, ότι δήθεν η ίδρυση των ιδιωτικών πανεπιστημίων θα είναι ο "από μηχανής θεός" που θα αναβαθμίσει την Ανώτατη Παιδεία».

Ηταν, ωστόσο, τολμηροί οι χαρακτηρισμοί και αυστηρή η αυτοκριτική από τους ίδιους τους πανεπιστημιακούς, που και προτάσεις και λύσεις είχαν να προτείνουν. Για «κρίση νομιμοποίησης» του ελληνικού Πανεπιστημίου σε πολλά επίπεδα, μίλησε ο κ. Πανούσης, [«νομιμοποίησης υπουργού, νόμου, παν. οργάνων, καθηγητών, φοιτητών, κρίση κενού (jet lag)»] που «μαζί με την κρίση ηθικής και προσανατολισμού ολοκληρώνουν τη σημερινή παθογένεια». Προτάσεις; Ένα Εθνικό Σχέδιο Παιδείας, που ανάμεσα σε άλλα θα προέβλεπε μετονομασία ΥΠΕΠΘ σε υπουργείο Εκπαιδευτικής Πολιτικής και Διαπολιτισμικής Συνεργασίας, Μόνιμη και Διαρκή Επιτροπή Παιδείας στη Βουλή, λειτουργία ΑΕΙ-ΤΕΙ βάσει του τρίπτυχου Προγραμματισμός-Απολογισμός-Αξιολόγηση κ.ά.

Στο δεκάλογο, πάντως, του καθηγητή και τέως πρόεδου Γιώργου Γραμτικάκη, προβλέπονται: ανοιχτός αριθμός φοιτητών και πλούσιος πρώτος κύκλος σπουδών, εξειδίκευση αργότερα, αποκλειστικής απασχόλησης καθηγητές, υποτροφίες συναρτώμενες με επιδόσεις και αντίτιμο στις πανεπιστημιακές υπηρεσίες (φοιτητικές εστίες, σίτιση, εκδόσεις), αυτοτέλεια και φοιτητική εκπροσώπηση όπου έχει νόημα, αυστηρά κριτήρια ανέλιξης διδασκόντων, Καταστατικός Χάρτης Ανώτατης Παιδείας κ.ά.

Η ανάγκη να πείσει η πολιτεία για τις προθέσεις της, αλλά και η επισήμανση να νομιμοποιηθούν τα παραρτήματα ξένων πανεπιστημίων μέσω franchising και να μην ιδρυθούν ποτέ μη κερδοσκοπικά ΑΕΙ - όπως τόνισε και ο βουλευτής του ΠΑΣΟΚ, Αν. Λοβέρδος-, κυριάρχησαν τέλος στις συζητήσεις που φιλοξένησε το συνέδριο, υπό τα συνθήματα φοιτητών, διαμαρτυρόμενων συμβολικά, τη δεύτερη μέρα έξω από το Ινστιτούτο.